

РЕПЛИКИ, КОПИЯ, ФАЛШИФИКАТИ В НУМИЗМАТИКАТА

Ина Лазова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: От зората на хилядолетната човешката история, още с появата на домонетните форми, възниква и стремежът те да бъдат наподобявани и имитирани във възможно най-пълна форма, с цел измама. В наши дни стремежът към имитиране на оригиналите е все така актуален и няма данни, че тази тенденция ще отшуми.

Методът, който е приложен в настоящото изследване, се базира на историческия анализ на материалите, които третираат темата за производството и разпространението на нумизматични фалшификати в световен и местен мащаб. Историческото изследване се спира също така на методите на фалшифициране, които са прилагани на територията на Република България в съвременността. В изследването се систематизира и представя цялостна картина на проблема в исторически план, както и бива проследено развитието на методите и технологиите при производството на фалшификати в областта на нумизматиката. Направен е кратък преглед на ателиетата, които се занимават с подобен тип производство на територията на Република България. Цялостно изследване на проблематиката би спомогнало при превенцията и разпространението на фалшиви нумизматични изделия както на територията на страната, така и извън нея.

Ключови думи: реплики; копия; фалшификати; нумизматика; ателиета

ВЪВЕДЕНИЕ

Нумизматиката е наука, която се занимава с научен анализ и изследване на парите през цялата човешка история. Освен наука, нумизматиката е и хоби, поради което се получава синтез на човек, който се занимава с нумизматика като хоби, и професионален нумизмат, който работи в дадена институция (Торалов, n.d.). Парите доминират ежедневието на хората. Променяли са се формата и големината им, както и съставът на метала, от който са направени монетите, но неизменен е оставал интересът на хората към тях.

Постепенно монетите биват заменени от хартиените си еквиваленти, а те от своя страна от така наречените фиатни пари, или пари на доверието. Тези фиатни пари могат да бъдат под формата на кредитни карти, чекове или банкови преводи, като с тяхна помощ могат да бъдат направени огромни трансфери без физическа размяна на пари (Nastev, 2025).

Да бъдат събирани монети и банкноти като хоби, е едната страна на нумизматиката, но съвсем различно е усилията да бъдат насочени към тяхното изследване и обобщаване на резултатите от това изследване. Това включва умението да бъдат различавани оригиналните монети от техните реплики, копия и фалшификати.

За основател на науката нумизматика се приема директорът на Имперския кабинет по древните монети във Виена, професорът по класическа археология от Виенския университет Йозеф Хиларий фон Екхел (1757–1798) (Williams, 2015, p. 45).

Темата за фалшификатите е изключително актуална в съвременността заради многобройните опити за измама от страна на физически лица, които търгуват с фалшиви монети с цел финансова изгода. Вливането на този тип имитационни изделия в паричния поток на една държава подкопава нейната икономика

Фалшифицирането е деяние, преследвано от закона с всички възможни средства, като санкциите за него са регламентирани в Наказателния кодекс на Република България. С Наредба № Н-00-0005 от 8 юни 2010 г. за Условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности в копия, реплики и предмети с търговско предназначение се регламентира производството на реплики и копия, но не се дава дефиниция на понятието „фалшификат“ (Naredba № Н-00-0005, 2010).

МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

В изследването се систематизира и представя цялостна картина на проблема за фалшифицирането в исторически план, а също така се проследява развитието на методите за производство на фалшификати в областта на нумизматиката. Разработката прави преглед на ателиетата, които на територията на Република България произвеждат нумизматични реплики и фалшификати.

Методът на изследване, който е приложен, се базира на историческия анализ на източниците, които разглеждат проблематиката, свързана с производството и разпространението на фалшификати в световен и местен мащаб. Историческото изследване се спира също така на методите на фалшифициране, които се прилагат в ателиетата в страната в наши дни.

Обучението на службите за борба с подобен тип действия също би следвало да включва както историческата ретроспекция на фалшифицирането, така и бележите, по които визуално могат да бъдат различавани оригиналите от своите фалшификати. По този начин ефективността на служителите от службите на терен ще бъде значително завишена.

Използваната литература включва както научни монографии, така и по-популярни медийни публикации на български, английски и немски език. Темата за нумизматичните фалшификати, които се произвеждат на територията на Република България, и ателиетата, които ги произвеждат, не е достатъчно широко застъпена в съществуващите публикации. Вероятно причината за това се крие в позицията, че популяризирането на подобна тема би могло да предизвика интерес към фалшифицирането у хора, които биха поискали да станат част от този бизнес. Това става причина много колекционери, а дори и експерти от музеите да подценяват проблема и да стават жертва на измами.

РЕЗУЛТАТИ

Историята на фалшифицирането датира от времето на домонетните форми.

Съдържанието на такаовите шушулки, използвани като разплащателно средство от ацтеките, ставало, като те заменяли ценната какаова вътрешност с нещо друго и така правели добре реализирани измами (Kovachev, 2018, p. 125)

Друга много разпространена фалшификация, която се извършвала в периода 3300–2000 г. пр.Хр., е тази на мидените черупки каури. Имитацията на тези черупки била постигана с помощта на слонова кост или друг вид мидени черупки, които нямали висока стойност (McCulloch, 2024).

Съществували протомонетни форми, които били изработени от злато или сребро, се отличавали по своята форма. Методът, който фалшификаторите прилагали, за да направят добре изглеждащи копия на тези протомонетни форми, бил да изработят от глина модела на съответната форма, след което изливали от неблагоприятен метал сърцевината. Покритието на тази сърцевина винаги се правела от съответния благороден метал. Тези фалшифицирани изделия били наричани „fourées“, което в превод означава „пълнен“. Находки от такива фурета са датирани преди появата на монетите като разплащателно средство (The History of Counterfeit Money, 2023).

Мястото, където за пръв път се появяват монетите, е Лидия, намираща се в Западна Анатолия. Това се случва около 650 г. пр.Хр. и монетните единици носят наименованието електрум или електрон. Фалшификати на тези електруми/електрони се правят под формата на фурета и много от тях са изработени от матриците, с които са правени и оригиналните електруми (The History of Counterfeit Money, 2023).

Първата официално призната валута е лидийският статер, който гърците приемат като основа на своята разплащателна система през VI век пр.Хр. През IV век пр.Хр. имитациите на популярните монети с бухал на Атина били в такива количества, че се наложило властите в Атина да въведат със закон нова длъжност – проверител на монети, който работел на агората (Markowitz, 2022).

В Рим фалшифицирането се появява от Гърция. През III век обаче сребро-то в Империята започва да намалява и това довежда до масово производство на монети от неблагоприятни метали с тънко сребърно покритие (Markowitz, 2022).

Матрица за изработка на фалшиви византийски монети от Средновековието е открита в Плиска. Датировката на оригиналните и фалшивите монети, открити при разкопките край Плиска, би могла да бъде отнесена към времето на цар Петър I – X век. Фалшивите медни монети, открити заедно с матрицата, са циркулирали по времето на Роман I Лакапин (Unimedia, 2023).

Начините на фалшифициране на монети през Средните векове са били доста разнообразни. Намерените находки от фалшиви монети от периода се характеризират с това, че са изработени от легирани с благороден метал сплави. Покритието им е постигнато не чрез отливане, а чрез горещо потапяне в разтопен благороден метал без употребата на амалагама. Друг използван метод

е този, при който желаният вид се постига чрез калайдисано амалгамно покритие (Hložek, Trojek, 2017).

В периода XVI–XVIII век процъфтяват техниките на „изрязване“ или „бръснене“ на монетите, чрез които се отнема част от благородния метал и с него се прави нова монета.

През XX век в занаята навлизат нови технологии. Много от тях включват стоматологични техники и 3D принтиране, но най-добри резултати и до този момент дава класическият метод на отсичане.

РЕПЛИКИ

Репликата е съвременен предмет, носещ характеристиките на предмет от друга епоха. Репликата може дословно да копира оригиналния предмет или да има малки отклонения от вида на оригинала (Boneva, 2018, p. 22).

В България реплики на антични и средновековни монети биват изработвани в ателие „Варна 2“ (Prokоров, 2018), което е сертифицирано за производството на такъв тип сувенирни изделия. Тези сувенири биват придружени със сертификат за произход и се търгуват дори извън пределите на страната.

Понятието „оригинални реплики“ се въвежда в случаите, когато самият автор създава съответните копия на оригиналите (Debruine, in-print). Това в нумизматиката може бъде обозначено и с понятието „варваризат“. Тези „оригинални реплики“, отсичани от самите владетели, имат същата стойност, както оригиналните монетни емисии.

КОПИЯ

Копията, които биват изработвани за музейни цели, са абсолютно точни технически копия на оригиналите и те задължително трябва да имат печат, който удостоверява това. Копията на монети и монетни съкровища са точни технически копия на оригиналните монети, предоставяни на музеи, или такива, които вземат участие в пътуващи изложби. Печатите върху тези монети целят да бъдат предотвратени опити за злоупотреби. Начинът, по който те се изработват, е галванопластичен, а съдържанието на метал е с висока чистота.

В България производството на копия може да бъде осъществявано само от лица, които са вписани в специален регистър на Министерството на културата. Всяко изработено копие бива надлежно маркирано със знака „СВ“ и последвано от пореден номер. Друг задължителен елемент е, че копията трябва да бъдат вписани в специална книга и винаги имат придружаващ ги сертификат, който съдържа данни за състава на материала, от който са изработени.

ФАЛШИФИКАТИ И МЕТОДИ НА ФАЛШИФИЦИРАНЕ

Фалшификатът е предмет, имитиращ друг, който е произведен с цел измама или финансова изгода (Entsiklopedia na balgarskia ezik, n.d.).

Методите за фалшифициране на монети са няколко, но с развитието на новите технологии те също търпят промени. Освен производство на фурета,

древните методи за фалшифициране включват и още един метод – този, при който металът за монетите се излива в керамични форми, които представляват отпечатък от оригинална монета. В така получените керамични форми бил изливан металът.

В днешно време се използват няколко метода. Първият е галванопластичният, с който метод биват получавани копия, които имат много високо ниво на прилика с оригинала.

Методът на отливането дава сравнително лесно разпознаваеми копия на древни монети. Той не е толкова прецизен и при него детайлите имат по-груби характеристики.

Третият метод – този на отсичането, е класическият, при който монетата бива изработена на механична винтова преса, като се използва гравирана матрица.

ИЗВЕСТНИ ФАЛШИФИКАТОРИ И АТЕЛИЕТА ЗА ФАЛШИФИЦИРАНЕ В БЪЛГАРИЯ

За да бъде осъществена една измама с фалшификати, в нумизматиката са необходими няколко елемента. На първо място, трябва да има добър гравьор, който да изработи достатъчно точна матрица, от която да бъдат изработени фалшификатите. На второ място, е качествената лигатура за изработването на монетите, която да бъде съобразена по състав с тази на оригиналните монети. На последно място, но не и по важност, е условието една монета да има изградена около себе си легенда.

Първи в списъка на фалшификаторите, останали в историята, е Александър Бръснаря, който работи през V век. Той има честта да бъде поканен да работи за император Юстиниан (McCulloch, 2024).

Падуанските майстори, работили през Ренесанса, са истински легенди. Това са Джовани Квино, който е антиквар, и Алесандро Басино, археолог по професия. Те правят фалшификати на римски сестерции, които по-късно биват наречени падуани, по произхода на своите създатели (Fakes, forgeries, imitations of ancient coins, 2026).

Легенда в историята на фалшифицирането е Карл Вилхелм Бекер, който живял през 1772–1830 г. Талантлив гравьор и познавач на историята, той сам изработвал своите съвършени матрици. Бекер пръв въвел практиката на съставянето, което придавало на монетите му автентичен вид. Той поставял своите изделия в торбичка от плат, която привързвал към ритлата на колелото на своята карета. След смъртта на Бекер семейството му започнало да прави на неговите матрици монети от нискокачествени сплави, които продавали като сувенири (Starck, 2014).

Дорен е митично име на български фалшификатор, който работи през 20-те и 30-те години на XX век. Има предположения, че е възпитаник на ателиетата за фалшифициране в Атина, защото стилът му на работа много наподобява техния (Prokhorov, 2018).

В България има формирани своеобразни школи и ателиета за производство на фалшиви монети. За производството на един добър фалшификат е нужен оригинал за образец, а България е страна, в която има огромно количество такива находки.

Един от начините на фалшифициране е чрез изготвяне на стоманени матрици. Една матрица би могла да произведе хиляди екземпляри, без да се наруши нейната цялост. Фалшификаторите обаче се ограничават до производството на няколко десетки екземпляра, които комплектуват като псевдомонетно съкровище и това съкровище често бива вписвано в някои регистри. Така това псевдосъкровище получава своята легитимация и започва да се търгува изключително добре на пазара. По този начин може да бъдат нанесени изключителни вреди при интерпретирането на монетите.

Ателие „Хасково“ е известно с това, че името на единия от майсторите, работещи там, влиза в публикациите на западните сайтове и книгите, издадени по темата. Името на Славей Петров придобива популярност, като неговите творби са давани като пример за съвършени фалшификати (*Nay-dobriyat falshifikator v sveta*, 2013). Процесът на работата им е прецизен, като заготовките се пресоват бавно и много внимателно, за да не бъде спукано ядрото. Ателието съществува и работи и до днес, като в момента произвежда основно геми.

Ателието, функционирало в Свищов, е създадено от братя Липанови, които са потомци на изселници от царска Русия. Техните произведения са с изключително високо качество и почти неразличими от оригинала, а начинът на производство е чрез електролиза. Към момента не е известен начинът, по който те постигат съвършенството да пренесат с такава точност изображенията от оригиналните монети върху своите матрици (Prokоров, 2016, pp. 4–6).

Ателие „Варна 1“ е може би най-емблематичното по отношение на това, че е изключително продуктивно. Неговите фалшификати биват произведени в много големи количества. Лидер на ателието и единствен гравьор е Евгени Добрев, който започва да работи към средата на 70-те години на XX век. Работата на ателието приключва с неговото безследно изчезване, но и до днес са запазени огромни количества с компрометирани матрици. За изработка на фалшификатите е използвана механична преса. Ателието е известно и това, че е работило по поръчка, използвайки дадените му за целта готови матрици (Prokоров, 2014, pp. 239–240).

ДИСКУСИЯ

От представения дотук преглед на работата на ателиетата за фалшифициране в страната може да бъдат направени изводите, че този вид дейност ще продължи да се развива в страната.

С навлизането на нови технологии вероятността те да бъдат включени в производството на фалшификати, е много голяма. Докато има интерес от страна на колекционерите към античната нумизматика, ще има и ателиета, които да предлагат такъв тип изделия.

Когато дейността на тези ателиета бъде поставена във фокуса на общественото внимание, това ще накара колекционерите да бъдат по-внимателни, когато купуват монети с белези на античност.

Допълнителни рестрикции в законодателството на страната също биха оказали положителен ефект върху производството и разпространението на фалшификати. Дейността на ателиетата няма да бъде преустановена, но вероятността тя да бъде значително ограничена, е значителна.

Демократичните промени в България доведоха до масова безработица и оставиха на улицата редица изключително способни работници, които бързо се насочиха и преквалифицираха за работа в сенчестия бизнес с фалшиви изделия. Дали само липсата на легално препитание е причината за това, е въпрос на сериозен психологически анализ. Нелегалното производство на изделия, имитиращи антични монети, и големият интерес към тях благоприятстват процъфтяването на този бизнес. Имената на някои от българските майстори на фалшификати биват споменати в западни издания и сайтове като пример за изключително добра работа в тази сфера.

Въпросът доколко това е добра реклама за страната, е спорен, защото от подобен тип публикации се интересуват не само учените, специалистите и колекционерите, но и начинаещи любители фалшификатори. Насочването към определени имена и тяхната работа неминуемо ще привлече нежелано за властите внимание към работата на тези ателиета и техните лидери.

Изучават се методите на производство на фалшификати, които тези ателиета използват, а след това има и опити за тяхното възпроизвеждане на други места. Това по никакъв начин не спомага за превенцията на производството и разпространението на монети с белези на античност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Историята на фалшифицирането ни дава ясна картина на процес, в който всяко създадено от човешка ръка творение може да бъде наподобено или дословно пресъздадено от друга човешка ръка, но с цел измама. В България на този етап по-трудно биха могли да бъдат направени измами в големи размери. Произведените в началото на демократичните промени в страната от 1989 г. фалшиви монети и предмети бързо са изкупени от азиатски дилъри и не е известно къде се намират.

Службите на Република България в процеса на своята работа установяват, че до 80% от оборота на артефакти на черния пазар са фалшификати. Това по своята същност е сериозен проблем за страната, защото създава условия както за търговия на местни и чужди дилъри, така и за изграждане на канали за трафик на културни ценности, включително на фалшификати, през нашата територия. Проблемите с наказателната част в българското законодателство, касаеща фалшификатите, предоставя възможност за развитие на подобен вид дейност. Дори при заловени артефакти с белези на античност, които са били обект на търговия, ако експертната оценка ги окачестви като фалшификати, търговците не подлежат на наказателно преследване (Papalezov, 2018, pp. 59–60).

Практиката в тези случаи сочи, че аргументите, с които съдят освобождава подсъдимите лица, са, че тези фалшиви монети не са в обращение. Системно пренебрегван е фактът, че това са предмети, с които е направен опит за измама, което деяние подлежи на санкции според текстовете на Наказателния кодекс на Република България.

Проектите за промени в българското законодателство в посока криминализиране на дейността по производство на фалшификати далеч не са достатъчни, за да бъдат спрени трафикът и търговията с такъв тип изделия.

Един от начините за борба с измамите е проблемът да получава гласност. Тази гласност не трябва да бъде под формата на примери за работата на фалшификаторите в момента, а като реално съществуващ в ежедневието ни проблем.

За любителите на произведенията на нумизматиката от Античността и римската епоха, а и за музейните специалисти остава надеждата, че в техните колекции няма да попаднат изключителните творби на българските фалшификатори.

REFERENCES

- Boneva, V. (2018). Manifest za muzeynia souvenir. [Manifesto for the Museum Souvenir] In N. Debruynne (ed). *Repliki – kopiya – falshifikati* (pp. 22–27) Zemya. [Бонева, В. (2018). Манифест за музейния сувенир. *Реплики-копия-фалшификати*. София: Земя.]
- Debruynne, N. (in-print). Between the Original and the Forgery: On the Authenticity in Cultural Property. In *Savremenni izmerenia na evropejskoto obrazovatelno i nauchno prostranstvo – kulturni obshtuvania mezhdu Repubolika Baltaria r Suverenina Maltijski orden*. Za bukвите – O piesmeneh. [Дебрюне, Н. Между оригинала и фалшификата: за истинността при движимите културни ценности. В: *Съвременни измерения на европейското образователно и научно пространство – културни общувания между Република България и Суверенния Малтийски орден*. София: За буквите – О писменехъ.]
- Entsiklopedia na baltarskia ezik (n.d.). Falshifikat [Forgery]. In *Entsiklopedia na baltarskia ezik*. Retrieved January 1, 2026, from <https://dumite-bg.com/words/фалшификат> [Енциклопедия на българския език (n.d.). Фалшификат. In *Енциклопедия на българския език*.]
- Gaspar, R. (2015). Counterfeiting Roman Coins in the Roman Empire I – III A.D. Study On The Roman Provinces of Dacia and Pannonia. *Journal of Ancient History and Archaeology*, 2(4), 31–74. <https://doi.org/10.1016/j.radphyschem.2016.08.013>
- Hložek, M., Trojek, T. (2017). Silver and tin plating as medieval techniques of producing counterfeit coins and their identification by means of micro-XRF. *Radiation Physics and Chemistry*, 137, 234–237. <https://doi.org/10.1016/j.radphyschem.2016.08.013>
- Kmeta.bg. Nay-dobriyat falshifikator v sveta (2013). [The best counterfeiter in the world] *Kmeta. bg*. https://kmeta.bg/naj-dobriyat-falshifikator-v-sveta/#google_vignette. [Kmeta. bg. Най-добрият фалшификатор в света. (2013). <https://kmeta>.

- bg/naj-dobriyat-falshifikator-v-sveta/#google_vignette]
- Markowitz, M. (2022). Bad Money – Ancient Counterfeiters and Their Fake Coins. *Coin Week*. <https://coinweek.com/bad-money-ancient-counterfeiters-and-their-fake-coins/>
- Mcculloch, D. (2024). The History of Currency Counterfeiting and Evolution of Counterfeiting Offences. *Sydney Criminal Lawyers*. <https://www.sydneycriminallawyers.com.au/blog/the-history-of-currency-counterfeiting-and-evolution-of-counterfeiting-offences/>
- Naredba № N-00-0005 от 8 юли 2010 за usloviyata i reda za vazproizvezhdane na kulturni tsennosti, repliki i predmeti s targovsko prednaznachenie [Ordinance No. H-00-0005 of July 8, 2010 on the conditions and procedure for the reproduction of cultural values, replicas and objects for commercial purposes]. <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135684532> [Наредба № Н-00-0005 от 8 юли 2010 за условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности, реплики и предмети с търговско предназначение. <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135684532>]
- Natsev, S. (2015). Parite- istoria za alchnost, lukavstvo i krav. [Money - a story of greed, cunning and blood]. *Duma*. <https://duma.bg/parite-istoriya-za-alchnost-lukavstvo-i-krav-n107084>. [Нацев, С. (2015). Парите-история за алчност, лукавство и кръв. Дума. <https://duma.bg/parite-istoriya-za-alchnost-lukavstvo-i-krav-n107084>]
- Papalezov, A. (2018). Prakticheski aspekti i problemi v opazvaneto na kulturnoto nasledstvo ot organite na MVR poradi slabostite v normativnata uredba za persledvane na falshifikatite [Practical aspects and problems in the monitoring of cultural heritage by the Ministry of Interior authorities due to the weaknesses in the regulatory framework for tracking counterfeits]. In N. Debruyne (ed). *Repliki - kopiya – falshifikati* (pp. 59–62). Zemya. [Папалезов, А. (2018). Практически аспекти и проблеми в опазването на културното наследство от органите на МВР поради слабостите в нормативната уредба за перследване на фалшификатите. *Реплики-копия-фалшификати*. София: Земя.]
- Prokopov, I. (2014). *Ekspertiza na istoricheski i arheologicheski tsennosti v Republika Bulgaria*. [Expertise of historical and archaeological objects in Bulgaria]. Sofia: UI Kliment Ohridski. [Прокопов, И. (2014). *Експертиза на исторически и археологически ценности в Република България*. София: УИ Климент Охридски.]
- Prokopov, I. (2016). *Falshifikati na antichni i srednovekovni moneti*. [Counterfeit ancient and medieval coins] Sofia: UI Kliment Ohridski. [Прокопов, И. (2016). *Фалшификати на антични и средновековни монети*. София: УИ Климент Охридски.]
- Starck, J. (2014). Carl Wilhelm Becker among most prolific famous forgers. *Coin World*. <https://www.coinworld.com/news/us-coins/carl-wilhelm-becker-among-most-prolific-famous-forgers.html>
- The History of Counterfeit Money (2023). *iTASTCASH*. <https://www.itestcash.com/blogs/news/the-history-of-counterfeit-money>
- Topalov, S. (n.d.) Numizmatika, kolektsionerstvo i nyakoi problemi s otnoshenie

zakonodatelstvoto za opazvane na kulturnoto nasledstvo. [Numismatics, collecting and some problems related to the legislation for the protection of cultural heritage] <https://www.gorgoni.info/index.php/blog/2-2018/2019-11-21-19-42-05/item/38-colektionerstvo-i-zakonodatelstvo.html>. [Топалов, С. Нумизматика, колекционерство и някои проблеми с отношение законодателството за опазване на културното наследство. <https://www.gorgoni.info/index.php/blog/2-2018/2019-11-21-19-42-05/item/38-colektionerstvo-i-zakonodatelstvo.html>]

Williams, D. (2015). The scholarly correspondence of Joseph Eckhel (1737–1798): a new source for the history of numismatics. In *Haller Münzblätter*, 8 (2015: Akten des 6. Österreichischen Numismatikertags), 45–56. Österreichischen Numismatikertag.

Zheкова, Zh. (2023). Praveni li sa falshifikati na vizantiyski moneti kray Preslav? [Intervyu na Unimedia] [Were Byzantine coins forged near Preslav?] *Unimedia*. [<https://unimedia.shu.bg/правени-ли-са-имитации-на-византийски/>] Жекова, Ж. (2023). Правени ли са фалшификати на византийски монети край Преслав? [Интервю на Унимедия]. <https://unimedia.shu.bg/правени-ли-са-имитации-на-византийски/>

REPLIES, COPIES, FAKES IN NUMISMATICS

Abstract: *Since the dawn of the millennial human history, with the emergence of the do-monetary forms, there has been a desire to imitate and imitate them in the most complete form possible, for the purpose of deception. Nowadays, the desire to imitate the originals is still relevant and there is no evidence that this trend will subside.*

The method applied in this study is based on the historical analysis of the materials that treat the topic of the production and distribution of numismatic counterfeits on a global and local scale. The historical study also focuses on the methods of counterfeiting that have been applied on the territory of the Republic of Bulgaria in modern times.

The study systematizes and presents a comprehensive picture of the problem in historical terms, as well as traces the development of methods and technologies in the production of counterfeits in the field of numismatics. A brief overview of the workshops that deal with this type of production on the territory of the Republic of Bulgaria is made. A comprehensive study of the issue would help in the prevention and spread of counterfeit numismatic items both within the country and abroad.

Keywords: *replicas; copies; counterfeits; numismatics; workshops*

Ina Lazova, Student

University of Library Studies and Information Technologies

Sofia, Bulgaria

E-mail: 415-kz@unibit.bg